

Gir flåttråd til folket

Fastlege og rådgiver Harald Reiso svarer på spørsmål om sommerens minst populære gjest: Flåtten.

Etter en lang vinter er tiden endelig kommet til at nordmenn kan trekke ut av sine lune hi. Men vi er ikke de eneste som våkner til liv når varmen kommer. I 2014 ble Nasjonalt kompetansetjeneste for flåttbårne sykdommer opprettet ved Sørlandet sykehus for å bidra med råd og veiledning om uhumskhetene flåtten bringer med seg.

– **Nasjonalt kompetansetjeneste for flåttbårne sykdommer fyller tre år i år. Hva er du mest stolt av?**

– Den stabilt store etterspørselen etter rådgivning fra publikum og fagfolk. Det vitner om tillit. Vi har også jobbet mye med nettsiden – og så vil jeg skryte av min sjef Randi Eikeland. Uten henne ville vi ikke hatt et så oppegående flåttsenter som det jeg oppfatter at vi har fått til å utvikle.

– **Hvor stor er pågangen?**

– Vi får vanligvis fire til fem henvendelser om dagen. Det tar seg opp i «flåttsesongen».

– **Er det variasjon i påvist sykdom i dag, sammenlignet med tidligere?**

– Nei, antall meldte tilfeller til Folkehelseinstituttet er rimelig stabilt. Rundt 7 000 nordmenn får lokalt utslett av borreliose hvert år. Borreliose har tradisjonelt sett vært mest utbredt i Agderfylkene, men nå har det vært en økning av antall meldte tilfeller av nevroborreliose i Hordaland og Møre og Romsdal. Det kan komme av at klimaendringer og endret landbruk gir flåtten større sjanse til å fullføre livssyklusen.

– **Hva er de vanligste temaene leger spør om?**

– Antistoff-svar på blodprøver og tolking av sykdomsbilder.

– **Hva er problemet med testene?**

– Å tolke test svar for borrelia kan være litt fiklete. Forskjellige laboratorier har ulike måter å svare på og fastleger har ofte problemer med å skjønne svaret. Noen laboratorier bruker «cutoff». Svaret kan for eksempel være 200 prosent eller 1 500 prosent av cutoff. Ved 1 500 tenker legen gjerne at det høres skummelt ut.

– **Men det er det ikke?**

– De fleste sørlendinger har blitt bitt av flått en eller annen gang. Et visst nivå av antistoff type IgG trenger ikke å bety at du er syk, men nivåstigning kan være et tegn på infeksjon.

SVARER UT: 7 000 nordmenn får lokalt utslett av borreliose hvert år. Harald Reiso og de andre ved Flåttsenteret bistår helsepersonell og folk flest med råd og veiledning om flåttbårne sykdommer. Foto: Flåttsenteret

– **Du sa at dere også får spørsmål om tolkning av sykdomsbilder?**

– Ja, en del mennesker opplever slapphet, utmattelse og andre uforklarte symptomer. Tar de en antistoffprøve og den er positiv – IgM

«Å tolke test svar for borrelia kan være litt fiklete.»

kan ofte være uspesifikt positiv – så vil noen medisinske miljøer tolke det som en borreliainfeksjon, og gi antibiotikabehandling over lengre tid.

– **Hva er problemet med å gi behandling uten å være sikker på at det er borreliose, hvis pasientene opplever en bedring?**

– Det er galt å behandle noe man ikke vet hva er. Med slike behandlinger risikerer man å overse den rette diagnosen og at antibiotikabruken blir ukritisk. Det at noen opplever å bli bedre gjennom behandling med antibiotika kan komme av flere ting. De kan ha en ukjent infeksjonssykdom. Antibiotika kan

virke dempende på immunsystemet – slik at man føler seg bedre når man er på antibiotika – eller det kan være en placeboeffekt. Om du står på antibiotika i to år kan det også være at tilstanden har gått over av seg selv.

– **Hvilke spørsmål får dere fra pasienter?**

– Noen legger ved bilder av utslett og spør hva de bør gjøre. Vi har et tett samarbeid med Norsk Lyme-borreliose forening. Deres medlemmer opplever at det er flere fastleger som feiltolker borreliautslett. Tidligere lærte leger at utslett skulle se ut på en bestemt måte, derfor har vi sammen med pasientforeningen laget en brosjyre som viser hvor forskjellige utslettene kan være.

– **Ved siden av veiledning har dere også mange forskningsprosjekter på gang. Hvilke svar håper du at forskningen gir oss i årene som kommer?**

– At vi kan få bedret diagnostikk og behandling. I forskningsprosjekt *BorrSci* ser vi på behandling for sikker nevroborreliose. Ved å sammenligne behandling med Doxycyclin tabletter i to uker og seks uker, håper vi å kunne vise at to uker er nok. Slik kan vi bidra til sunnere og mer bærekraftig bruk av antibiotika.

Julie Kalveland
julie.kalveland@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling